

ROZSTANIA • OBITUARIES

ALINA DOROSZEWSKA (1925–1989)

Alina z Michalskich Doroszevska urodziła się 22 października 1925 roku w rodzinnym majątku Wojniłowce w ówczesnym powiecie słonimskim ziemi nowogródzkiej. Ojciec jej inż. architekt Kazimierz Michalski pracował w Banku Polskim w Warszawie (zginął w Katyniu), matką była Alina z Nowickich. Młoda Alina ukończyła szkołę powszechną w Słoniemiu, następnie od 1936 r. zamieszkała w Warszawie, gdzie uczęszczała do gimnazjum im. Słowackiego. Ukończyła je na tajnych kursach w 1942 r., po czym wyjechała do rodziny w Wojniłowicach, skąd w następnym roku została wywieziona na przymusowe roboty do Niemiec. Pracowała najpierw w gospodarstwie rolnym koło Schongau pod Monachium, po próbie ucieczki została umieszczona w karnym obozie w Jembach w Tyrolu; koniec wojny zastał ją w Innsbrucku. Jesienią 1945 wróciła do Polski. Pozbawiona własnego domu, mieszkała w internacie sióstr Urszulanek w Milanówku, gdzie uczyła się w Liceum Jedwabniczym, uzyskując maturę. W 1947 r. rozpoczęła studia botaniczne na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego. Przez

okres studiów utrzymywała się z pracy dorywczej, m.in. jako kelnerka w stołówce bratnickiej. Od 1949 r. pracowała jako laborantka w pracowni paleobotanicznej Muzeum Ziemi kierowanej przez Hannę Czechtową, w 1951 była zatrudniona – jako botanik torfowy – w Państwowym Instytucie Geologicznym w Wydziale Węgla Brunatnych; z dnia 1 października 1951 r. rozpoczęła pracę w Ogrodzie Botanicznym UW zajmując stanowisko zastępcy asystenta. W maju 1952 r. ukończyła studia, uzyskując tytuł magistra filozofii w zakresie botaniki; pracę magisterską „Badania cytologiczne nad rodzajem *Luzula*” wykonała pod kierunkiem prof. Wacława Gajewskiego. Przez trzy kolejne lata pracowała w Ogrodzie Botanicznym jako asystent i starszy asystent. W 1955 r. uzyskała stypendium aspiranckie, ale po roku musiała zrezygnować z tych studiów z powodu gruźlicy. Przez rok przebywała na bezpłatnym urlopie zdrowotnym.

Do zajęć na Uniwersytecie wróciła w 1958 roku, zatrudniona jako starszy asystent w nowo powstałym Zakładzie Genetyki, kierowanym przez prof. W. Gajewskiego. Z wielkim poświęceniem pracowała przy organizowaniu zakładu, zaczynając od zdobycia pierwszych stołów i krzeseł, a kończąc na skompletowaniu podstawowej aparatury naukowej. Szybko też rozpoczęła i prowadziła na wysokim poziomie ćwiczenia z genetyki, dotychczas nie istniejące na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi, nieraz też zastępowała profesora Gajewskiego w prowadzeniu wykładów. Przez cały czas pracy w Zakładzie Genetyki kierowała sprawami administracyjnymi.

W listopadzie 1962 r. obroniła na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UW rozprawę doktorską o charakterze eksperymentalno-cytogenetycznym „Studia porównawcze nad *Dactylis slovenica* Dom. i *Dactylis glomerata* L.”, której promotorem był prof. W. Gajewski, a recenzentami prof. M. Skalińska i prof. H. Teleżyński. Z dniem 1 marca 1963 r. otrzymała awans na adiunkta. Na tym też stanowisku pracowała następnie – od 1 stycznia 1964 do 1 lutego 1972 – w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin UW. Po habilitowaniu się (21 marca 1971) na podstawie rozprawy „Przegląd taksonomiczny rodzaju *Trollius*” pracowała jako docent w tymże zakładzie. Później przez trzy lata – od 1 października 1973 (po przejściu na emeryturę doc. Ludmiły Karpowiczowej) do 30 listopada 1976 – kierowała Ogirodem Botanicznym UW. Ze stanowiska dyrektora Ogirodu zrezygnowała ze względów zdrowotnych pozostając tam jako docent. Na emeryturę przeszła w 1986 roku. Zmarła w Warszawie 27 sierpnia 1989 r., i pochowana została w grobie rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim.

Najważniejszą częścią dorobku naukowego doc. Aliny Doroszewskiej są studia nad rodzajem *Trollius*. Prowadziła je od 1958 roku, stosując metody cyto-genetyczne i taksonomii eksperymentalnej. Wyniki tych badań ogłosiła drukiem w 7 publikacjach z lat 1964–1974. Jej praca habilitacyjna (1974) jest obszerną monografią 31 znanych gatunków z tego rodzaju, które zgrupowała w 7 nowo wyróżnionych sekcjach.

W okresie kierowania warszawskim Ogrodem Botanicznym ogłosiła drukiem wyniki obserwacji nad biologią trudnych w uprawie roślin: *Paulownia tomentosa* i *Polygonum viviparum*. Z ogromnym zaangażowaniem walczyła o środki na utrzymanie Ogrodu, a także o zachowanie jego dotychczasowego charakteru. Szczególnie wiele wysiłku kosztowała ją walka z wysuniętą przez władze dzielnicy, a popieraną przez ówczesnego rektora, koncepcją odcięcia części terenu Ogrodu na ciąg spacerowy.

W ostatnich latach życia doc. Alina Doroszevska interesowała się coraz bardziej historią botaniki, co znalazło swój wyraz zarówno w aktywnym udziale w pracach Zespołu Historii Botaniki przy Instytucie Historii Nauki, Techniki i Oświaty PAN, jak i w podjęciu pracy badawczej. Była znakomitym znawcą historii warszawskiego Ogrodu Botanicznego, czemu dała wyraz w referatach wygłoszonych w 150-lecie Ogrodu w 1986 r. oraz na jubileuszu ogrodu Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1983 r. Szczęśliwie – mimo coraz gorszego zdrowia – zdołała przygotować do druku obszerne i cenne artykuły o najstarszych ogrodach botanicznych w Warszawie oraz o tzw. Kalwarii Ujazdowskiej, które były jej ostatnimi publikacjami.

Docent Alina Doroszevska wyjeżdżała kilkakrotnie za granicę: w 1962 r. wygłosiła referat na Kongresie Botanicznym w Pradze, w 1965 r. w czasie miesięcznego pobytu w Leningradzie oraz w 1969 r. podczas dwumiesięcznego pobytu w Wielkiej Brytanii w Edynburgu, Kew i Londynie opracowywała materiały zielnikowe rodzaju *Trollius*, brała też udział w międzynarodowym sympozjum poświęconym rodzajowi *Iris* (Libice, Czechosłowacja, 1974) i w Międzynarodowej Konferencji Ochrony Roślin w Kew (1975). Wygłosiła także przemówienie na konferencji z okazji 150-lecia Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu w Cambridge w lipcu 1981 roku.

Od 1969 należała do Polskiego Towarzystwa Genetycznego. Szczególnie blisko była związana z Polskim Towarzystwem Botanicznym, do którego wstąpiła w 1953 r. Na początku 1976 r. Zarząd Główny powierzył jej opiekę nad biblioteką Towarzystwa, ale w związku z chorobą musiała wkrótce zrezygnować z tej funkcji. Podjęła ją jednak ponownie w r.

1983 i pełniła aż do śmierci. Przez dwie kadencje (1980–1985) była zastępcą przewodniczącego Oddziału Warszawskiego PTB.. Aktywnie uczestniczyła w pracach Zespołu Historii Botaniki przy Instytucie Historii Nauki, Techniki i Oświaty PAN, a w r. 1986, po śmierci przewodniczącego Zespołu, profesora Henryka Bukowieckiego, objęła po nim tę funkcję.

Alina Doroszevska należała do Związku Nauczycielstwa Polskiego pełniąc w nim funkcje organizacyjne na terenie UW. Była członkiem NSZZ „Solidarność” od 1980 r.; wielokrotnie nękana przez Służbę Bezpieczeństwa z powodu opozycyjnej działalności jej córki Urszuli (liczne najścia i rewizje w latach 1976–84). Jej mężem był Marek Antoni Doroszevski, syn znanego językoznawcy, pracownik naukowy i profesor Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego, zmarły w 1985 roku.

Docent Alina Doroszevska zawsze była wśród tych, którzy starali się stworzyć z Uniwersytetu – mimo ograniczeń narzucanych przez system – miejsce prawdziwej wolności twórczej. Dla nas, warszawskich botaników, była prawdziwym przyjacielem, a także przykładem bezkompromisowego poświęcenia się sprawom nauki i kraju.

WYKAZ PUBLIKACJI ALINY DOROSZEWSKIEJ

I. PUBLIKACJE NAUKOWE:

- MICHALSKA A. 1953. Badania cytologiczne nad rodzajem *Luzula*. *Acta Soc. Bot. Pol.* 22: 169–186.
- DOROSZEWSKA A. 1961. A comparative study on *Dactylis slovenica* Don. and *D. glomerata* L. *Acta Soc. Bot. Pol.* 30: 775–802.
- DOROSZEWSKA A. 1963. An investigation on the diploid and tetraploid forms of *Dactylis glomerata* L. subsp. *Woronowii* (Ovczinn.) Stebbins and Zohary. *Acta Soc. Bot. Pol.* 32: 113–130.
- DOROSZEWSKA A. 1964. Tetraploid *Trollius europaeus* L. *Acta Soc. Bot. Pol.* 33: 9–13.
- DOROSZEWSKA A. 1964. Initial genetic studies in *Trollius*. *Genetica Polonica* 5: 106.
- DOROSZEWSKA A. 1965. Wstępne badania genetyczne nad *Trollius*. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* 58: 20–21.
- DOROSZEWSKA A. 1965. Observations on the *Trollius chinensis* x *T. europaeus* hybrids. *Acta Soc. Bot. Pol.* 34: 451–469.
- DOROSZEWSKA A. 1967. Chromosome of some *Trollius* species. *Acta Soc. Bot. Pol.* 36: 567–577.
- DOROSZEWSKA A. 1970. Hybrids of *Trollius pumilus* Don with other species of the same genus. *Acta Soc. Bot. Pol.* 39: 257–284.
- DOROSZEWSKA A. 1974. The genus *Trollius* L. A taxonomical study. *Mon. Bot.* 41: 1–167, pl. 1–16.
- DOROSZEWSKA A. 1982. *Paulownia tomentosa* Steud. w

Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Warszawskiego. *Wiad. Bot.* 26: 135–140.

DOROSZEWSKA A. 1985. Rdest żyworodny (*Polugonum viviparum* L.) i jego rozwój w Ogrodzie Botanicznym UW. *Wiad. Bot* 29: 55–58.

DOROSZEWSKA A. 1986. Królewskie Ogrody Botaniczne w Warszawie za Jana Kazimierza. *Kwart. Hist. Nauki i Techn.* 31: 397–410.

II. REFERATY I PUBLIKACJE POPULARNE

DOROSZEWSKA A. 1974. O plantach. Literatura 13/111 z 28.3.74.

DOROSZEWSKA A. 1975. Ogród Botaniczny – zagrożony. *Życie warszawy* z 13.2.75. *Życie i Nowoczesność* s. IV.

DOROSZEWSKA A. 1975. Można życzliwie współpracować!. *Kierunki* nr 36/1003 s. 6.

DOROSZEWSKA A. 1975. Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego. *Kwiaty* 1975(1): 6–7.

DOROSZEWSKA A. 1975. Chochoły najlepszym zabezpieczeniem. *Szpilki* 41(5): 6.

DOROSZEWSKA A. 1975. Międzynarodowe sympozjum poświęcone rodzajowi *Iris* (Libice CSR, 4–7.VI.1974). *Wiad.Bot.* 19: 151–152.

DOROSZEWSKA A. 1976. Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Ochrony Roślin, Kew 2–6 wrzesień 1975. *Wiad. Bot.* 19: 202–204.

DOROSZEWSKA A. 1980. O mój rozmarynie. *Kwiaty* 1980(4): 29, 32.

DOROSZEWSKA A. 1983. Jubileusz Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu w Cambridge. *Wiad. Bot.* 27: 144–147.

DOROSZEWSKA A., Piekielko-Zemanek A., Zemanek B. 1983. Wznowienie prac nad słownikiem nazw polskich roślin obcego pochodzenia. *Wiad. Bot.* 27: 295–298.

DOROSZEWSKA A. 1985. Współpraca ogrodów botanicznych z Komitetem Ochrony Roślin Ginących (TPC IUCN). *Wiad. Bot.* 30: 59–64.

DOROSZEWSKA A., Lewicka H. 1986. Biblioteka Polskiego Towarzystwa Botanicznego w latach 1971–1985. *Wiad. Bot.* 30: 255–261.

DOROSZEWSKA A. 1990. Kalwaria Ujazdowska. *Kronika Warszawy* 1981–84 (1–4): 141–147.

DOROSZEWSKA A. 1991. Kalwaria Ujazdowska. W: M. OSTROWSKI (red.), *Świątynia Opatrzności W Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Warszawskiego*. Warszawa. ss. 8–10.

III. TŁUMACZENIE

DOROSZEWSKA A. 1974. (przekład z ang.) BELL. P. R., WOODCOCK Ch.L. F. *Budowa i rozwój roślin zielonych*. Warszawa, PWRiL, 379 ss.

ŹRÓDŁA

1. Akta osobowe w Biurze Spraw Pracowniczych Uniwersytetu Warszawskiego.
2. Informacje i dokumenty otrzymane od córki, Urszuli Doroszewskiej.

3. *Kronika Ogrodu* w Dyrekcji Ogrodu Botanicznego UW.

4. *Wiadomości Botaniczne* t. 30 nr. 3–4 (numer specjalny poświęcony 65-leciu PTB)

Tomasz MAJEWSKI

PROF. DR HAB. JANINA MAŁECKA

(1926–1991)

Urodziła się w Poznaniu dnia 9 czerwca 1926 r. W mieście tym ukończyła przed wojną szkołę podstawową i pierwszą klasę gimnazjum ogólnokształcącego. W roku 1939 została wraz z rodziną wysiedlona z Poznania i w okresie okupacji przebywała w Krakowie. Tu uczęszczała do Szkoły Handlowej i skończyła ją w roku 1942. Następnie, pracując już zawodowo, kontynuowała naukę w zakresie gimnazjalnym na Kompletach Tajnego Nauczania i w lutym 1945 r. zdała małą maturę. W tym samym roku, w czerwcu, ukończyła pierwszą klasę Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących przy Gimnazjum im. A. Mickiewicza. Po wyzwoleniu powróciła do Poznania, gdzie uczęszczała do Liceum Ogólnokształcącego i w styczniu 1946 r. zdała maturę.

Studia biologiczne rozpoczęła w październiku 1945 r. jako wolny słuchacz na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego.

Uzyskawszy świadectwo dojrzałości została studentem zwyczajnym i w Poznaniu ukończyła I rok studiów. Po śmierci rodziców w r. 1946 powróciła do Krakowa; podjęła studia biologiczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Jeszcze jako studentka zwróciła swoje zainteresowania ku tematyce badań prowadzonych w Katedrze Anatomii i Cytologii Roślin UJ. W Zakładzie tym pracowała nieprzerwanie do ostatnich dni swego życia. Była uczennicą prof. dr Marii Skalińskiej, Uczzonego światowej sławy, wieloletniego Kierownika tej Katedry. Na zawsze zachowała wdzięczność i poważanie dla swego czcigodnego Mistrza i Nauczyciela.

Studia biologiczne ukończyła w r. 1952 i uzyskała stopień magistra na podstawie pracy pt. „Zagadnienie odrębności gatunkowej *Anthyllis affinis*”. Pracę naukową w Katedrze Anatomii i Cytologii Roślin rozpoczęła w r. 1953 jako pracownik finansowany z dotacji przyznawanej Katedrze przez Komitet Botaniczny II Wydziału PAN. Od r. 1955 została zaangażowana jako pracownik etatowy, początkowo na stanowisku asystenta a od r. 1958 jako st. asystent. Doktoryzowała się w roku 1962 w oparciu o pracę pt. „Badania cytologiczne i embriologiczne nad gatunkami *Taraxacum* występującymi w Polsce” i w październiku 1963 otrzymała nominację na stanowisko adiunkta.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk przyrodniczych w zakresie cytologii i embriologii roślin uzyskała w r. 1974 po przedłożeniu rozprawy habilitacyjnej pt. „Problem rozmnażania w obrębie sekcji *Palustria* rodzaju *Taraxacum*”. Od 1 grudnia 1975 r. została powołana na stanowisko docenta w Zakładzie Cytologii i Embriologii Roślin Instytutu Botaniki UJ. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego został Jej nadany przez Radę Państwa 1 sierpnia 1987 r. z równoczesnym mianowaniem Jej na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Pełniła funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu Botaniki UJ od 1 listopada 1985 r. a z dniem 1 października 1989 objęła stanowisko Kierownika Zakładu Cytologii i Embriologii Roślin tego Instytutu.

Prof. J. Małecka jest jednym z najwyższej ocenianych badaczy w dziedzinie embriologii, cytotaksonomii i kariologii roślin okrytonasiennych. Jej zasługą jest zainicjowanie wprowadzenia do planów badań Zakładu Cytologii i Embriologii Roślin problematyki embriologii eksperymentalnej z zastosowaniem metod hodowli *in vitro*, oraz organizacja odpowiedniej dla tego typu badań pracowni. Obdarzona uzdolnieniami i zamiłowaniem do pracy badawczej a przy tym w pracy tej bardzo wytrwała i pełna entuzjazmu, zo-

stawiała po sobie bardzo wartościowy, obszerny dorobek naukowy liczący się w skali międzynarodowej. Jej publikacje są cytowane w licznych krajowych i zagranicznych rozprawach naukowych i w wydawnictwach podręcznikowych. Należała do grona wybitnych specjalistów w dziedzinie badań nad krytycznym rodzajem *Taraxacum*. Ich wyniki dały Jej szeroką podstawę dla interpretacji procesów ewolucyjnych tego apomiktycznego rodzaju. Już w początkowym okresie badań nad *Taraxacum* stwierdziła w niektórych gatunkach zbiorowych występowanie skomplikowanego zróżnicowania kariologicznego. Wykryła również, że filogenetycznie stary, endemiczny gatunek Pienin, *T. pieninicum* Pawł. jest diploidem i rozmnaża się seksualnie podobnie jak diploidy innych kompleksów apomiktycznych. W publikacji z roku 1985 opisała ściśle seksualny typ rozmnażania u diploidalnego gatunku *T. canophyllum* v. Soest. W oparciu o obserwowane u diploidów (*T. pieninicum* i *T. serotinum*) zjawisko sporadycznego tworzenia się ziarn pyłku o niezredukowanej liczbie chromosomów, wysunęła hipotezę dotyczącą możliwości ich udziału w powstawaniu triploidów, najpowszechniej występujących w obrębie rodzaju *Taraxacum*.

Dwie sekcje *Taraxacum* stały się z czasem głównym przedmiotem Jej badań cytotaksonomicznych i cytoembriologicznych – sekcja *Erythrosperma* Dt. i sekcja *Palustria* Dt. Prowadziła je na roślinach z Polski uwzględniając w szerokim zakresie również materiały z Turynii, które zbierała w czasie stażów naukowych w Uniwersytecie Schillera w Jenie. W oparciu o kryteria morfologiczne i kariologiczne wyróżniła w badanych sekcjach szereg drobnych gatunków znanych spoza obszaru Polski, ale nie wyodrębnianych we florze naszego kraju. Znalazła dwa nowe gatunki i jedną nową formę z sekcji *Palustria*: *T. polonicum* Mał. et v. Soest, *T. Skalinskanum* Mał. et v. Soest, *T. austrinum* f. *minor* Małecka. Trzeci nowy gatunek sekcji *Palustria* – *T. apiculatoides* Małecka – został przez Nią wykryty we florze Macedonii. U wszystkich poliploidalnych taksonów przebadanych embriologicznie prof. Małecka obserwowała występowanie rozmnażanie apomiktycznego. Odkryciem o doniosłym znaczeniu dla wyjaśnienia przyczyn zmienności rodzaju *Taraxacum* było stwierdzenie przez Nią, że apomiksja u *Taraxacum* nie jest typu obligatoryjnego jak to uprzednio przyjmowano; wykazała u tego rodzaju występowanie apomiksji fakultatywnej. Daje ona szanse powstawania nowych typów, które od razu mogą podlegać stabilizacji na drodze apomiksji. Potwierdzeniem powyższych obserwacji były wyniki przeprowadzonych przez Nią ba-

dań eksperymentalnych z zastosowaniem kontrolowanych zapylań, jak również obserwacje nad spontanicznym mieszańcem *Taraxacum kok-saghyz* x *T. officinale*. Na możliwość udziału hybrydyzacji jak również i mutacji chromosomowych w ewolucji *Taraxacum* wskazała w pracach współautorskich z dr A. Joachimakiem, dotyczących zróżnicowania kariotypowego między morfotypami sekcji *Vulgaria*.

W swym dorobku naukowym ma prof. Małecka prace, które doprowadziły do wyjaśnienia skomplikowanych procesów zachodzących w toku rozwoju i różnicowania się elementów zalążka a w szczególności histologicznego i cytologicznego różnicowania się endospermy. Obok *Taraxacum* przedmiotem tych badań były gatunki z rodziny *Boraginaceae* (*Echium vulgare*, *Lithospermum arvense*, *Cerintho minor*).

W latach ostatnich brała udział w kompleksowych badaniach nad rodzajem *Solidago* L. w ramach współpracy z badaczami z Polski i Kanady. Prowadziła badania kariologiczne i embriologiczne, a ich celem nadrzędnym była próba zastosowania uzyskanych wyników jako kryteriów w taksonomii przedstawicieli tego rodzaju.

Od początku swej pracy w Zakładzie prof. Małecka bardzo aktywnie uczestniczyła w badaniach nad kariologią flory Polski. Prócz opracowania kariologicznego 28 taksonów rodzaju *Taraxacum* opublikowała w pracach indywidualnych i w zespołowych pracach Zakładu wyniki badań dla ok. 60 gatunków *Angiospermae* z Polski. Współautorskie prace cytotaksonomiczne wykonane z dr R. Popkiem z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie przyniosły wyniki analizy kariologicznej 38 polskich przedstawicieli rodzaju *Rosa*. Prace nad tym trudnym rodzajem zostały następnie rozszerzone na materiały z Węgier i innych obszarów spoza terenu naszego kraju; są one dziełem współpracy prof. Małeckiej z dr R. Popkiem i dr G. Facsarem z Uniwersytetu Ogrodniczego w Budapeszcie.

Badania kariologiczne prowadzone przez prof. Małecką dostarczyły wielu cennych informacji dla naświetlenia mechanizmów ewolucyjnych i rewizji taksonomicznej przedstawicieli *Angiospermae*.

Prof. Małecka wielokrotnie przedstawiała wyniki swych osiągnięć naukowych na konferencjach, zjazdach, sympozjach krajowych i międzynarodowych, ostatnio w roku 1990 na XI Międzynarodowym Kongresie Botanicznym w Leningradzie. Miała okazję do zapoznania z nimi pracowników zagranicznych ośrodków uniwersyteckich na Węgrzech, w NRD, ZSSR, w Jugosławii.

Swą pracę naukową wiązała z działalnością w Towarzystwach Naukowych. Była członkiem zwyczaj-

nym Polskiego Towarzystwa Botanicznego, członkiem, oraz sekretarzem naukowym i członkiem Zarządu Polskiego Towarzystwa Genetycznego, członkiem Komisji Biologicznej Oddziału PAN w Krakowie, członkiem International Organisation of Plant Biosystematists. Była również członkiem Komitetu Redakcyjnego *Acta Biologica Cracoviensia, Series Botanica* i sekretarzem Redakcji tego czasopisma.

Wiele czasu, uwagi i inwencji poświęcała prof. Małecka pracy dydaktyczno-pedagogicznej, osiągając i w tej dziedzinie bardzo dobre rezultaty. Zajmowała się organizacją spraw studenckich w Instytucie Botaniki. Była współautorem nowego systemu i nowego programu studiów biologicznych obecnie realizowanego w Uniwersytecie Jagiellońskim. Prowadziła ze studentami różnego rodzaju zajęcia-wykłady, seminaria, zajęcia laboratoryjne – wymagające rzetelnej wiedzy i dużego doświadczenia dydaktycznego. Przez kilka lat była wykładowcą na Zaocznym Studium Nauczycielskim oraz na Podyplomym Studium z zakresu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin organizowanym przez Wyższą Szkołę Rolniczą w Krakowie. Aktywnie uczestniczyła w kształceniu magistrantów, doktorantów i stażystów z krajowych i zagranicznych ośrodków uniwersyteckich. Była powszechnie cenionym i szanowanym nauczycielem akademickim.

Szeroka i owocna była również Jej współpraca ze szkolnictwem średnim. Szczególnie ściśle kontakty nawiązała w tym zakresie z I Liceum Ogólnokształcącym im. B. Nowodworskiego w Krakowie.

Za zasługi dla rozwoju nauki, za działalność dydaktyczno-wychowawczą otrzymała wiele nagród a wśród nich nagrodę Ministra za rozprawę habilitacyjną. Była odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Te liczne obowiązki związane z pracą badawczą i pedagogiczną umiała łączyć w harmonijny sposób z obowiązkami Jej życia rodzinnego. W roku 1947 zawarła związek małżeński z Jerzym Małeckim, obecnie profesorem Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Była bardzo troskliwą Matką trojga dzieci.

Wszyscy znaliśny prof. Małecką jako człowieka o wielkiej prawości charakteru, bardzo dobrego, pogodnego i życzliwego. Zawsze gotowa była nieść pomoc wszystkim, którzy Jej rad i pomocy potrzebowali. Bezinteresowna i odpowiedzialna nigdy nie szczędziła swych sił i pracy dla Zakładu. Zawsze starała się o zachowanie w nim atmosfery wzajemnego zrozumienia, spokoju tak ważnej w pracy zespołu.

Zmarła nagle, dnia 4 września 1991 r. w Kingston (Kanada). Spoczywa na Cmentarzu Batowickim w

Krakowie. Jej odejście jest wielką stratą dla nauki i nauczania. Dotkliwy jest Jej brak w Zakładzie, w gronie Jej współpracowników, kolegów, przyjaciół, uczniów, którzy Ją bardzo cenili, lubili i darzyli serdeczną przyjaźnią.

BIBLIOGRAFIA PRAC PROF. JANINY MAŁECKIEJ

- MAŁECKA J. 1958. Chromosome numbers of some *Taraxacum* species in Poland. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **1**: 55–56.
- MAŁECKA J. 1959. Studies in the cytology of *Asarum europaeum* L. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **2**: 113–121.
- MAŁECKA J. 1959. W pracy zespołowej: SKALIŃSKA M., CZAPIK R., PIOTROWICZ M. et al. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms (*Dicotyledons*). *Acta Soc. Bot. Pol.* **28**: 487–529.
- MAŁECKA J. 1961. Studies in the mode of reproduction of the diploid endemic species *Taraxacum pienicum* Pawl. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **4**: 25–42.
- MAŁECKA J. 1962. Cytological studies in the genus *Taraxacum*. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **5**: 117–136.
- MAŁECKA J. 1964. Multinucleate pollen grains in *Taraxacum serotinum*. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **7**: 107–116.
- MAŁECKA J. 1964. W pracy zespołowej: SKALIŃSKA M. et al. Additions to chromosome numbers of Polish Angiosperms (Fifth contribution). *Acta Soc. Bot. Pol.* **33**: 45–76.
- MAŁECKA J. 1965. Embryological studies in *Taraxacum palustre*. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **8**: 223–236.
- MAŁECKA J. 1967. Chromosome numbers of 5 *Taraxacum*-species from Mongolia. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **10**: 75–83.
- MAŁECKA J. 1967. Cytoembryological studies in *Taraxacum scanicum* Dt. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **10**: 195–206.
- MAŁECKA J. 1967. Processes of intraspecific differentiation in the genus *Taraxacum*. *Genetica Polonica* **8**: 185–188.
- MAŁECKA J. 1968. IOBP Chromosome numbers reports. *Taxon* **17**: 419–422.
- MAŁECKA J. 1969. Further cyto-taxonomic studies in the genus *Taraxacum* section *Erythrosperma* Dt. I. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **12**: 57–70.
- MAŁECKA J. 1970. Procesy różnicowania śródgatunkowego w obrębie rodzaju *Taraxacum* Zesz. Nauk. WSR **58**: 149–154.
- MAŁECKA J. 1970. Cyto-taxonomic studies in the genus *Taraxacum* section *Palustria* Dahlstedt. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **13**: 155–168.
- MAŁECKA J. 1971. Processes of degeneration in the anthers' tapetum of two male sterile species of *Taraxacum*. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **14**: 1–10.
- MAŁECKA J. 1971. Cytotaxonomical and embryological investigation on a natural hybrid between *Taraxacum kok-saghyz* Rodin and *T. officinale* Web. and their putative parent species. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **14**: 179–197.
- MAŁECKA J. 1971. W pracy zespołowej: SKALIŃSKA M., JANKUN A., WCISŁO H. et al. Studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Eight contribution. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **14**: 55–102.
- MAŁECKA J. 1971. Processes of degeneration in anthers' tapetum of two male-sterile species of *Taraxacum*. *Genetica Polonica* **12**: 301–303.
- MAŁECKA J. 1972. Further cytotoxic studies in the genus *Taraxacum* section *Palustria* Dahlstedt. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **15**: 113–126.
- MAŁECKA J. 1972. Botanika. Podręcznik dla Szkół Wyższych. PWRiL, Warszawa (udział w zbiorowym przekładzie na język polski podręcznika E. Strasburgera, Lehrbuch der Botanik für Hochschulen. Wyd. 29).
- MAŁECKA J. 1973. Problems of the mode of reproduction in microspecies of *Taraxacum* section *Palustria* Dahlstedt. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **16**: 37–84.
- MAŁECKA J. 1973. Cyto-embryological studies in the genus *Taraxacum* section *Palustria* Dahlstedt. *Genetica Polonica* **14**: 185–188.
- SKALIŃSKA M., MAŁECKA J., IZMAŁOW R. et al. 1974. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Tenth contribution. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **17**: 133–163.
- MAŁECKA J. 1975. The course of differentiation of the endosperm in *Echium vulgare* L. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **18**: 13–26.
- MAŁECKA J. 1976. W pracy zespołowej: Skalińska M., Jankun A., Wcisło H. et al. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Eleventh contribution. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **19**: 107–148.
- MAŁECKA J. 1977. The course of differentiation of the endosperm of *Lithospermum arvense* L. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **20**: 33–40.
- MAŁECKA J. 1977. Cytoembryological studies in *Nicotiana hybrids*. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **20**: 89–99.
- MAŁECKA J. 1978. Further cytotoxic studies in the genus *Taraxacum* section *Palustria* Dahlstedt Part III. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **21**: 109–115.
- MAŁECKA J. 1978. W pracy zespołowej: SKALIŃSKA M., POGAN E., CZAPIK R. et al. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Twelfth contribution. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **21**: 31–63.
- MAŁECKA J. 1980. W pracy zespołowej: POGAN E., WCISŁO H., JANKUN A. et al. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms Part XIII. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **22**: 37–69.
- MAŁECKA J. 1980. W pracy zespołowej: Pogan E., Rychlewski J. et al. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Part XIV. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **22**: 129–153.
- MAŁECKA J. 1981. Cytological processes during the differentiation of the elements of embryo sac in *Cerinthe minor* L. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **23**: 55–67.
- MAŁECKA J. 1981. Further cytotoxic studies in the genus *Taraxacum* section *Palustria* Dahlstedt Part IV. The species from Macedonia. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **23**: 107–115.
- MAŁECKA J. 1982. W pracy zespołowej: POGAN E., CZAPIK R., JANKUN A., KUTA E. et al. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Part XV. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* **24**: 92–126.

- MAŁECKA J. 1982. Further embryological studies in the genus *Taraxacum* L. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 24: 143–157.
- MAŁECKA J., POPEK R. 1982. Karyological studies in the Polish representatives of the genus *Rosa* L. I. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 24: 79–90.
- MAŁECKA J., POPEK R. 1984. Karyological studies in the Polish representatives of the genus *Rosa* L. II. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 26: 43–54.
- MAŁECKA J. 1985. Cytoembryological studies in a diploid species *Taraxacum canophyllum* v. S. (Section *Erythrosperma* Dt.) *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 27: 83–88.
- POGAN E., JANKUN A., MAŁECKA J., WCISŁO H. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Part XIX. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 28: 65–85.
- MAŁECKA J., POPEK R. 1986. Karyological studies in the Polish representatives of the genus *Rosa* L. III. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 28: 97–105.
- MAŁECKA J., JOACHIMIĄK A. 1988. Chromosome types in *Taraxacum*. I. Variability of karyotypes among some morphotypes of *Taraxacum* section *Vulgaria* Dt. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 30: 77–98.
- MAŁECKA J. 1988. Studies on the genus *Solidago* L. I. Karyotype analysis of *Solidago canadensis* L. s. l. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 30: 137–145.
- MAŁECKA J. 1989. W pracy zespołowej: POGAN E., JANKUN A., SAWICKA Z. Further studies in chromosome numbers of Polish Angiosperms. Part XXII. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 31: 1–17.
- MAŁECKA J. 1989. Studies on the genus *Solidago* L. IV. Cyto-embryology of *S. canadensis* L. var. „scabra”. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 31: 85–96.
- MAŁECKA J. JOACHIMIĄK A. 1989. Variability of karyotypes among some apomictic morphotypes of *Taraxacum* section *Vulgaria* Dt. *Apomixis, Newsletter* 1: 57–59.
- FACSAR G., MAŁECKA J., POPEK R. 1989. Cytotaxonomy of formal groups of *Rosa gallica* L. and *Rosa livescens* Bess. in Hungary and the neighbouring countries. *Publicationes Universitatis Horticulturae Industriaeque Alimentariae*. Budapest 52: 117–135.
- MAŁECKA J., POPEK R., FACSAR G. 1990. Cyto-taxonomical studies in the genus *Rosa* L. IV. The representatives from Hungary. *Acta Biol. Cracov. Ser. Bot.* 32: 189–196.
- POPEK R., FACSAR G., MAŁECKA J. 1991. Cyto-taxonomische Untersuchungen an der Gattung *Rosa* L. V. Die Arten aus Ungarn und anderen Gebieten. *Fragm. Flor. et Geobot.* 36: 81–87.
- MAŁECKA J. 1991. Variability in female gametophytogenesis in *Solidago graminifolia* (Compositae) from Poland. *Polish Bot. Stud.* 2: 127–135.
- FACSAR G., POPEK R., MAŁECKA J. 1991. Taxonomisch – karyologische Untersuchungen an wilden Rosen aus Ungarn und anderen europäischen Länder. *Fragm. Flor. Geobot.* 36: 293–300.

Eugenia POGANOWA

ROCZNICE JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

MGR OLGA KOŁODYŃSKA – 95-LECIE
URODZIN – NESTORKA POLSKIEGO
TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

95th anniversary of Olga Kołodyńska birth,
a nestor of Polish Botanical Society

Pani mgr Olga Kołodyńska, ur. w 1897 r. w Samborze, jest obecnie najstarszym członkiem i świadkiem powstania Polskiego Towarzystwa Botanicznego w 1922 r. Po ukończeniu biologii na Uniwersytecie Jagiellońskim, za radą Profesora Szafera, swego nauczyciela przeniosła się z Krakowa do Łodzi, gdzie uczyła biologii, geologii z mineralogią, a nawet fizyki i chemii w kilku gimnazjach. W wieku 75 lat przeszła na emeryturę po 42 latach pracy. Utrzymuje żywy kontakt z PTB, uczestniczyła w 46 kolejnych Zjazdach Towarzystwa. Z okazji 90-lecia urodzin, Łódzki Oddział PTB zorganizował uroczyste posiedzenie z udziałem Jubilatki. Obecnie w związku z przypadającą w tym roku 95 rocznicą urodzin, Polskie Towarzystwo Botaniczne składa Pani Magister serdeczne życzenia zdrowia oraz wszelkiej pomyślności.

Lucyna FAGASIEWICZ, Maria ŁAWRYNOWICZ.

PRO MEMORIA

- 250 rocznica urodzin Jana Józefa Mniszecha (1742–1797) – urodzonego w Wiśniowcu, zmarłego w Bielinach nad Sanem – przyrodnika, absolwenta